

**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LV. Avenionen, legati. An, & quando per alienationem rei legatae ab
ipso testatore post testamentum factam, resultet legati ademptio necnè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

ultra, undè propterea rectè verificabatur causa, seu ratio implementi per ipsum expressa; Quinimò stante hac facti circumstantia dicebà, quod etiam si prius testamentum revocatum non esset, omniaque præmissa cessarent, adhuc non improbabilitèr prætendi posset, ut dicta legata utpotè per ipsum testatorem viventem præventivè impleta amplius non deberentur ex deductis per *Magon. decis. Lucen. 28. Franch. decis. 422. Greg. & adden. decis. 236. & in Romana legatis seu totorum 50. m. 11. Maij 1640. coram Dunozerio inter suas decis. 579. & in eadem 17. Junij 1641. & 1. Junij 1644. coram Cervo, quæ duæ posteriores sunt impressæ decis. 41. & 309. p. 9. rec.; Quidquid enim esset de veritate dicti assumpti super tacita ademptione resultantè abimplemento, quod ex alijs titulis per testatorè factū esset in vita, super quo *Rota in allegatis decisionibus* variavit, ac revera certa, & determinata regula tradi non potest, cum sit quæstio voluntatis; & facti, ex istius particularibus circumstantijs in singulis casibus diversimodè decidenda, nihilominùs in præsentì deducebatur tanquam per argumentum à fortiori, & de hoc habetur particularitèr actum supra disc. 57.*

Accedebat etiam considerabilis circumstantia, quod illud debitum, cujus liberatio in primo testamento relicta fuerat, præsupponebatur de tempore secundi in majori parte exactum, ita ut dicta sententia condemnatoria esset pro debito contracto ex alia causa, undè intrare poterat inspectio, an per subsequatam exactationem censeretur ademptum legatum liberationis, quamvis primum testamentum non esset revocatum ex deductis per *Mansic. de conject. lib. 12. tit. 2. numer. 19. Gratian. discept. 257. cum alijs supra disc. 48.*

Motivum autem falsæ causæ adjectæ in revocatione legatorum, seu istius causæ cessatio in controversis legatis, nequè videbatur considerabile, quoniam ea, quæ in hujusmodi terminis dicuntur per DD., procedunt ubi testator ignorat, quod causa allegata esset falsa, tunc enim ratione erroris excluditur voluntas; Secus autem, ubi ipse benè sciat, an ea sit vera necnè; Puta quia agatur de re consistente in facto proprio, ut in præsentì; Tunc enim dispositio valet nõ obstante causæ fallitate ad *text. in l. demonstratio §. 1. ff. de condit. & demonstr. cum concordantibus per Mantie. de conject. lib. 6. tit. 14. post nu. 15. Capyc. Latr. consult. 85. num. finali.*

Item considerabam, ut tunc ea, quæ dicuntur de falsa causa adimendi, locum habeant, quando agitur de ademptione legatorum contentorum in testamento valido, & non revocato, adeo ut principalis inspectio consistat in ipsa ademptione, qua cessante, legatum subsisteret, ac deberetur jure suo tanquam contentum in testamento, seu alia dispositione valida, adeo ut consideretur cessatio ademptionis tanquam remotio obstaculi, seu impedimenti in eare, quæ alias non impedita, marte suo procederet; Ubi verò testamentum, seu alia principalis dispositio non subsistit, undè propterea, etiam si nulla legatorum ademptio, vel alia mentio fieret, illa corrueret, tunc intrare non videntur argumenta super superflua expressione eorū, quæ jam de jure inerant, sed legatario habèti contra se regulam, incumbit onus probandi diversam voluntatem, ob quam à dicta regula recedatur, Neque occasione istius disputationis, inspectis auctoritatibus in dicta decisione allegatis, ac alijs, quæ per Scribentes pro legatario deducebantur, comperiebam quod adesset auctoritas, quæ istos terminos percutiat.

Hinc ponderabam, quod non bene in eadem decisione ponderarentur testes ad id indicati, licet singulares, ac alii in persona, & dicto debitorum utpotè solum deservientes pro declaratione testatoris ambigua voluntate, quoniam postea cessatio omnium legatorum, quæ in testamento revocato continentur, adeo ut eorum aliqua subsistere oporteat tanquam novam voluntatem, quæ tota, ac efficaciam recipiat à secundo testamento, quoque virtualitèr, ac implicite id continet decretum, quoties id per testes faciendum est, cum agatur de probando novam voluntatem, requiritur numerus sollemnis juxta receptam distinctionem, de qua scripsit *sub tit. de testamentis*; Ac etiam quæ in rebus incidenter, & enunciative prolatis per testamentum fieri non potest solidum fundamentum, quia probata sunt in ipso actu ordinandi ultimum ultimum validum, seu post illud ordinatum; Scilicet si antea, cum tunc proferri poterant præsupposito, quod effectum sortum deest primum testamentum, ut apud *Capyc. Latr. consult. 143. num. 40. & sequen. de Marini. tit. 1. num. 11. numer. 23. Burati. decis. 616. num. 11.*

Quid autem sequutum sit, incertum videtur, cum amplius de controversia actum non habuerit; Puto autem, quod concordia cum testamento, seu quod per alios defensores tractata sit.

A VENIONEN LEGATI

P R O

DOMO CHARITATIS, SEV ELEEMOSYNA GENERALI AVENIONEN.

C V M

IOANNE BAPTISTA.

Responsam pro veritate.

An, & quando per alienationem relligiosam ab iplo testatore post testamentum contractam, resultet legatis ademptio, necnè.

S Y M M A R I V M.

- 1 **F** Alti serios.
- 2 Quomodo ista quæstio decidenda sit.
- 3 Unde resultet decisionum diversitas.
- 4 De modo judicandi, vel conclusionis missive.
- 5 De eodem de quo num. 2.
- 6 Traditur regula, seu theoretica generalis cum finitione casuum.
- 7 Illa cessat ex diversa voluntate.
- 8 De circumstantijs probantibus ademptionem.
- 9 De eodem, & an legatum fructuum sit ademptum, si fructus, & minus.
- 10 Quod dari possit perpetua alienatio fructuum, ne alienatione ipsius rei.
- 11 Qualitas testatoris est nimium consideranda, si liberatus, vel alliberatus.
- 12 De modo interpretandi legatum magis fructuum heredis, quam legatarij, & contra.

DISC.

De L. U. O.
de
testamen
et cat.
9VI
9

DISC. LV.

Melchior de Bus, instituta hærede Domo charitatis, vel eleemosynæ generalis Civitatis Avenionen., legavit Io. Baptistæ ex fratre uterino nepoti, fructus, ac reditus cuiusdam prædij, sub ea lege, ut eis frui nõ posset usque quò ad ætatem 30. annorum pervenerit, aut matrimonium contraxerit, sed interim dicti fructus per dictum hæredem, e jusque administratores, erogari deberent in emptionem tot bonorum, vel capitalium ad commodum dicti Ioannis Baptistæ, quò defuncto, prædium ad hæredem reverti, seu spectare deberet, remanentibus solum ad commodum legatarii dictis investimentis factis ex fructibus.

Post testamentum per annum cum dimidio ante obitum, testator voluntariè illud vendidit, majori parte pretij recepta in pecunia numerata, habita fide de residuali parte, cum dilatione ad biennium; Hinc propterea pro veritate consultus fui, an, & quale jus dicto legatario competeret, vel potius dictum legatum per rei alienationem ademptum esset.

Respondi idem quod in hoc eodem articulo *disc. præcedenti*, ac generaliter ferè in omni hac legatorum, aliarumque ultimarum voluntatum materia habetur, quod quidquid nostri cum regulis generalibus, desumptis, ex aliquibus juribus, vel majorum traditionibus, earumdemque regularum limitationibus, & sublimitationibus, seu declarationibus, se involvant; Verius est, ut certa & determinata regula generalis cuiusque casui applicabilis desuper tradi non possit, quoniam cum sit quæstio voluntatis, à qua totum pendet, eique omnes juris regulæ cedunt, hinc de consequenti est facti & applicationis potius quam juris, e jusque in singulis casibus diversimodè pendet decisio ex eorum qualitate, & circumstantijs, ex quibus in casibus, qui similes, ac penè identici videantur, in uno album, in altero autem nigrum respondere congruat; Id autem ignarum vulgus non de facili percipit, atque de varietate decisionum in eodem articulo, quinimò etiam in eadem causa scandalizatur, sed malè, ex rationibus de quibus *sub tit. de judic. in relatione*, seu praxi Curie occasione agendi de Rota Auditorio; sub cuius Rubrica generaliter agitur de Iudicibus, ac de modo iudicandi; Ac etiam sub Rubrica de Advocatis, & Procuratoribus, ubi de modo scribendi, vel consulendi, & an liceat scribere, vel causas tueri etiam contra propriam opinionem.

Et consequenter [ut sæpius advertitur] mera ineptia est, in istis vel similibus quæstionibus, cum solito improbo Iuristarum labore, doctrinarum, ac decisionum magnum cumulum facere, atque ita chartas inutiliter implendo, materiam potius involvere, quoniam oportuna quidem, imò necessaria est notitia theoricæ generalis juris, & quanam ex magis communi, & probabilis sententia, sit regula, vel quæ sint limitationes, ad effectum, ut ita, ponderatis facti circumstantijs, congruè applicari possint activa passivis, sive quomodo colucentibus, hincindè conjecturis, & argumentis diversæ voluntatis, quæ ita omnino obscura & ambigua remaneat, per solos juris tramites iudicandum sit, [quod tamen nimium rarum est]; De reliquo enim, totum consistit in facto, sive in applicatione congrua, ideoque magis iudicium adæquatam, quam ingenium, vel dictus improbus labor desiderari, videtur.

Card. de Luca de Legat.

Deducendo autem in hoc responso [forfan pleniori stylo, ut quandoque etiam præter genium, vel rectum scribendi ordinem in huiusmodi Responso extrà Curiam ad satisfaciendum regionum moribus facere oportet] easdem auctoritates, quæ habentur deductæ *disc. præcedenti*, easdemque responsiones ibidem contentas ad leges, quæ desuper pugnare videntur; Constituebam regulam, seu theoreticam generalem, cum vera, & recepta distinctione, quod; Aut agitur de merè voluntaria alienatione, & tunc regulariter ademptio exindè resultet, sive pretium extet in specie, vel in æquipollenti, sive non; Aut verò agitur de alienatione necessaria, quæ contingat etià in bonis stabilibus per retractum legalem, vel conventionalem juxta illas retractus species, de quibus in sua materia *sub tit. de servit.*; Vel in ea resolutione, quæ resultet à jure offerendi, de quo *sub tit. de empr. & vendit.*; Vel à jure redimendi, quod debitori competat, de quo *sub tit. de credito*; Aut in censibus, vel locis montium cum extinctione, ac in nominibus debitorum cum solatione &c.; Et tunc Aut pretium non extat, nec in specie, nec in æquipollenti, sed verè consumptum est ab eodem testatore, & pariter intrat regula pro ademptione; Aut extat præcisè, vel æquipollenter, quia nempe verum sit in alia bona, seu in alios effectus, qui remaneant in hæreditate, & tunc secus, quodque probabilis intret subrogatio; Nisi in omnibus huiusmodi distinctionis partibus respectivè, diversæ voluntatis conjecturæ, & argumenta urgeant, in quorum pondere, vel efficacia, omnes forenses quæstiones versari solent, ut conciliando, seu declarando jura, & auctoritates, insinuatur *disc. præcedenti*.

Ista theoricæ ita constituta; Quatenus pertinet ad applicationem; Respondi quod probabiliore viderentur partes hæredis pro ademptione; Primò quia agebatur de alienatione merè voluntaria, pretio pro majori parte consumpto, seu ita commixto, & ut illud in specie, vel in æquipollenti distingui non posset, residuum autem remanebat in terminis puri crediti quantitatis accidentaliter ob fidem de eo habitam, undè propterea intrare non poterat illud argumentum voluntatis subrogandi, quod ponderatur *disc. præcedenti*, quoties alienatio principaliter ordinetur ad aliud immediatum investimentum, quod pinguius, seu magis opportunum reputetur, cum tunc videatur potius species permutationis, quæ in substantia non importat eam alienationem, quæ bona in patrimonio annihilat.

Et secundò clariùs, quoniam legatum non erat de ipsa specie pleno jure, & in proprietate, sed solum de usufructu, seu fructibus quod regulariter importat idem ex deductis in *Engubina hoc eodem titulo disc. 45.*, e jus quæstio nequè intrabat, dum in verbis exprimebatur; Quinimò minus importare videtur legatum fructus, quam usus fructus, quoniam istud importare dicitur jus, ideoque cadit sub prohibita alienatione, quod in illo fructuum non procedit utpotè redolens solum commoditatem, seu nudum factum ex ijs, quæ habentur pluries *sub tit. de feud. præsertim disc. 61.*, ac etiam *sub tit. de alienat. & contracti. & alibi*.

Et quamvis non implicet, ut etiam fructus tanquam distincti ab ipsa re, perpetuè ad aliquem pertinere possint, etiam transmissibiliter, ex ijs, quæ habentur *sub dicto tit. de feud. disc. 62.*, ac etiam in *10 sinuantur in dicta Engubina disc. 45.*, Attamen id regulariter non præsumitur, ut in proximè allegato *disc. 62.* advertitur; Ac etiam quia in hac facti

specie non disputabatur de hoc principaliter, sed solum id insinabatur incidenter pro regulanda voluntate disponentis, dictaque diversa quaestione decidenda, cum ita in hereditate non remaneret aliquid ex rei legatae pretio, in quo istud legatum fructuum esset verificabile.

Ponderabam quoque in idem eam circumstantiam, quod testator esset juris peritus, bene conscius de ista juris regula, ut per voluntariam alienationem, potissime non ordinatam ad immediatum investimentum, resultaret ademptio; Cumque habuisset opportunum tempus providendi, ita magis dictae voluntatis praesumptio a lege inducta resultare videtur, juxta ponderationem, de qua habetur praesertim sub tit. de fideicom. inter testatorem litteratum, ac Iuris peritum, & idiotam, cum diversimode unius, ac alterius voluntas interpretanda veniat; Atque pleraque alia quoque videbantur accedere facti circumstantiae in idem tendentes; Quibus addebam juris generalitatem, ut in dubio stricta interpretatio contra legatarium, larga verò, seu favorabilis pro haerede facienda sit, quoties sit verisimiliter praedilectus haeres, ut in praesenti, dum concursus erat inter causam piam, & transversalem; Quamvis ista generalitas sola, & de per se absque alijs facti adminiculis, vel argumentis, pro meo sensu, modica, ac penè nullius ponderis esset, bene tamen considerabilis ad facti circumstantias munienda, sive, ut ex eis, hujusmodi generalitates, vel juris regulae facilius intrarent, ac admittendae essent; Isteque videtur germanus modus, quo mediante, hujusmodi quaestiones decidendae sunt.

LVCANA ADEMPITIONIS LEGATI.

Responsum pro veritate, suppressis nominibus.

De interpretatione ademptionis factae in codicillis, de legato facto in testamento, & quomodo talis ademptio intelligenda sit, ubi constat, quod affectio erga legatarium non sit diminuta, sed potius dispositio ademptiva majorem arguat affectio-nem.

SUMMARIVM.

- 1. Alii series.
2. In claris, & expressis non intrant praesumptiones, & argumenta.
3. De distinctione an testibus singularibus, vel non solemnibus probationibus in materia legatorum, & ultimarum voluntatum deferatur, & num. 8.
4. Inducta ob majorem amorem ad commodum, non debent operari ademptionem.
5. Contra ademptionem capiendae est interpretatio.
6. Eanon praesumitur, & de facti circumstantiis eam excludentibus.
7. Affectio testatoris erga legatarium attenditur pro legati interpretatione.
8. De eadem conclusione, de qua num. 3.
9. Scriptor, vel consultor testamenti est bonus interpretes.
10. Observantia nimium attenditur in interpretatione legatorum.
11. Declaratur quomodo, & quando id procedat.
12. De dispositione inter liberos.

13 Testi mediatori, seu deponenti de facti proprio non interessato nimium deferatur.

DISC. LVI.

Estator, instituit haerede unico filio, duabus filiabus jam nuptis, jure legati reliquit scuta scuta auri 50. pro qualibet ad vitam; Dicoque filio absque prole masculina deficiente, scutum scutum reliquit scuta mille auri pro qua-

libet, declaratione adjecta, ut tali casu, dictum annuum legatum vitalitium cessare deberet.

In codicillis autem, post sex annorum spatium conditis, facta magna expressio amoris, eodem filio prosequeretur, eisdem reliquit scuta 400. pro qualibet, solvenda scutum ejusdem ordinis; Et demum in alijs codicillis legatum ordinatis, deficiente linea masculina prole masculina, singulis dictis filiabus reliquit scuta 100. in quibus comprehensa esse voluit scuta mille testamento in eodem casu relicta, revocato dictum legatum annuum scutorum 50. perinde ac si dictum non esset, cum verbis revocatorijs nimis simplicibus.

Sequitur morte testatoris, tam revocatus, vel curatores dicti haereditis minoris, quam per ipsum met factum majorem, dictum annuum legatum scutorum 50., spatio annorum circiter 17, peribitum fuit; Postmodum verò, cum continuationem recuset, ex fundamento dictae revocationis in ultimis codicillis contentae; Hinc proinde, suppressis nominibus, neque exprimendo partem, à qua consilium expeteretur, de super pro veritate consilium fuit.

Respondi, quod pro haerede nimium argere videbantur verba codicillorum quae clare, ac litteraliter revocationem indefinite continent, unde propterea intraret vulgaris regula textus in l. de, non ille §. cum in verbis ff. de leg. 3. quod ubi verba sunt clara, locus non est glossis, argumentis, & interpretationibus ex deductis decis. 44. par. 11. rec. anno 14. & passim.

Et quamvis in facti notula supponeretur, quod testatoris uxor, ac respectivè contententium mater, per cuius organum praefatos ultimos codicillos Notarius extendit, attestaretur, quod hujusmodi revocatio ordinata esset in solum casum deficiente linea masculina, per quam locus fieret dicto pingui legato scutorum 100. m., atque huic annotationi accederet quoque adminiculum subloquax observantiae.

Nihilominus, posito quod testatoris voluntas circa dictam revocationem, in verbis esset expressa, & litteralis, dicebam quod praemissa nil prodesset, ob veram, ac receptam juris theoriam, quod, ubi agit de interpretando dubiam voluntatem, quae in verbis licet ambigua contineri potest, & tunc admittantur etiam testes singulares de voluntate defuncti informati, aliaque adminicula & consuetudines; Aut verò agit de voluntate clara, quae per extrinsecas probationes destrui oportet, praeter diversam voluntatem deducendo, & tunc recurretur eadem solemnibus probatio, quae in ultimis voluntatibus ex integro probandis de jure requiritur, ut ita distinguendo firmantur ceteris relictis. M. de conjetur. lib. 5. tit. 15. num. 9. Guiter. prolix. quæst. 180. Cypic. Lar. consil. 143. num. 36. & 149. Gabr. cons. 112. lib. 2. Hodiern. contr. a. num. 37. seq. Rot. coram Carillo dec. 128. num. 24. seq. de cis. 61. num. 4. par. 10. rec. in Romana annua p. 16. rionis 4. Julij 1663. coram Bevilacqua impell. p. 267.

De L. U. de Testamen. et c. q. VI. 9